

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 4 kwietnia 2021 r.

ZP-NKWR.431.2.6.2021.PSZ

Pani
Edyta Lisiecka
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Górze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 25 – 26 lutego 2021 r., na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) dalej zwanej „ustawą”, kontrolerzy Piotr Szafarowicz – główny specjalista i Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili zdalnie kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Górze, zwanym dalej „Ośrodkiem” lub „OPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia z wymaganymi kwalifikacjami pracowników Ośrodka realizujących zadania wynikające z ustawy w okresie od 1 lutego 2020 r. do 25 lutego 2021 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 21 grudnia 2020 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2021 r.

W okresie objętym kontrolą funkcję Kierownika Ośrodka pełniła Pani Edyta Lisiecka – odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W wyniku przeprowadzonej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Kontrola została odnotowana w książce kontroli Ośrodka pod numerem 9.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie przedłożonej dokumentacji dotyczącej organizacji systemu pracy z rodziną, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe i zatrudnienie pracowników oraz oświadczeń złożonych przez kierownika Ośrodka.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Górze jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy Góra. Bieżąca działalność Ośrodka, w okresie objętym kontrolą, określał Regulamin organizacyjny wprowadzony w życie zarządzeniem nr 4/2016 kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Górze z dnia 20 kwietnia 2016 r., zmieniony trzykrotnie zarządzeniami w latach 2017, 2019 i 2021. Treści § 4 pkt 4 oraz § 25 pkt 1 wyżej wymienionego Regulaminu wskazywały, że Ośrodek zobowiązany był do realizacji zadań określonych w ustawie i przypisanych asystentowi rodziny (*dowód: akta kontroli str. 22 – 38*).

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Mając na uwadze powyższe, Rada Miejska Góry podjęła uchwałę nr VII/57/19 z dnia 8 kwietnia 2019 r. w sprawie Programu Wspierania Rodziny Gminy Góra na lata 2019 – 2021. Program składał się z ośmiu rozdziałów: Wstęp, Podstawa prawna działań zawartych w Programie, Diagnoza sytuacji społeczno – demograficznej rodzin, Analiza SWOT, Cele Programu, Oczekiwane rezultaty, Finansowanie Programu oraz Monitoring i Realizacja Programu. W części diagnostycznej Programu przedstawiono podstawowe dane dotyczące demografii mieszkańców Gminy, struktury bezrobocia, edukacji, pomocy społecznej na rzecz rodzin oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Powyższe dane dotyczyły lat 2016 – 2018. Jako główny cel Programu założono konieczność stworzenia efektywnego systemu wspierania rodziny, który umożliwi poprawę sytuacji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wspieranie ich w prawidłowym funkcjonowaniu. Określone zostały również trzy cele szczegółowe: rozwój systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie, poprawa jakości życia i bezpieczeństwa socjalnego rodzin oraz podnoszenie jakości i efektywności usług świadczonych na rzecz rodzin. Koordynację realizacji zadań wskazanych w Programie powierzono Ośrodkowi. Monitoring Programu prowadzony był w formie corocznych sprawozdań (*dowód: akta kontroli str. 39 – 67*).

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy, za organizację i prowadzenie pracy z rodziną odpowiedzialna jest gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. Mając na uwadze powyższe, w okresie objętym kontrolą, mieszkańcy gminy, w tym rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, mogli korzystać z pomocy, porad i konsultacji pracowników socjalnych i asystentów rodzin w ramach Punktu Konsultacyjnego, działającego w Ośrodku w każdy poniedziałek w godzinach od 8:00 do 9:00, jak również telefonicznie w godzinach popołudniowych i w dni wolne od pracy. W ramach konsultacji z klientami udzielano informacji na temat instytucji udzielających specjalistycznej pomocy psychologicznej lub prawnej. W Ośrodku dwa razy w miesiącu w godzinach od 9:00 do 13:00 dyżury pełnił psycholog. W okresie od 1 kwietnia

2020 r. do 30 czerwca 2020 r. dyżury zostały zawieszony z powodu pandemii. W ramach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Górze działał punkt konsultacyjny przy ul. Sportowej 1, w którym dyżury pełnił specjalista od spraw uzależnień w poniedziałki od 8:00 do 11:00 oraz w środy od 13:00 do 15:30. W pozostałe dni tygodnia możliwy był kontakt telefoniczny ze specjalistą w Urzędzie Miasta i Gminy w Górze przy ul. Mickiewicza 1. W Górze przy ul. Podwałe 49 funkcjonował również Lokalny Punkt Wsparcia dla Osób Pokrzywdzonych Przepiępstwem prowadzony przez Ośrodek Wsparcia Osób Dotkniętych Przepiępstwem „Lepsze Jutro”. Punkt oferował dla klientów bezpłatną pomoc psychologiczną, prawną, psychoterapeutyczną, psychiatryczną oraz wsparcie materialne. W okresie pandemii działalność Punktu była dalece ograniczona, jednak główne zadania przejmowały w zastępstwie punkty w Lubinie i Polkowicach.

Osoby oraz rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogły korzystać z pomocy psychologów, pedagogów i logopedy w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Górze. W okresie pandemii w Poradni dodatkowo uruchomiono dyżury telefoniczne oraz e-porady, podczas których specjaliści udzielali pomocy i konsultacji uczniom, rodzicom i nauczycielom. Poradnia rozpowszechniała informacje o funkcjonowaniu bezpłatnej infolinii 800 080 222 z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej oraz porad online na stronie internetowej: <https://www.zawszejestjakieswyjście.pl>, która rozpoczęła działalność od 1 stycznia 2021 r. Bieżącą pomoc psychologiczną i pedagogiczną dla dzieci i rodziców zapewniały również wszystkie gminne placówki oświatowe oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Górze (*dowód: akta kontroli str. 16 – 18*).

W ramach pracy z rodziną, w Punkcie Nieodpłatnej Pomocy Prawnej prowadzonym przez Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Wsparcie, Informacja, Rozwój” w Górze przy ul. Armii Polskiej 15, prowadzone były mediacje dla osób zainteresowanych. Tę formę pomocy udzielał również Sąd Rejonowy w Głogowie i Legnicy oraz, w miarę swoich możliwości i kompetencji, również pracownicy socjalni i asystenci rodzin z Ośrodka.

Zajęcia terapeutyczne dla osób doświadczających przemocy oraz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi prowadził w Ośrodku psycholog. W roku 2020 odbyło się 58 indywidualnych spotkań. Z powodu pandemii nie prowadzono zajęć grupowych. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogły korzystać z profesjonalnej pomocy, w tym terapii, w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz dwóch poradniach zdrowia psychicznego w Górze.

Pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego, udzielali prawnicy działający w Stowarzyszeniu Inicjatyw Społecznych „Wsparcie, Informacja, Rozwój” od poniedziałku do środy w godzinach od 7:00 do 9:30 i od 18:00 do 20:00 oraz w piątki w godzinach od 7:00 do 9:30 i od 15:00 do 17:00. Bezpłatną pomoc prawną oferował również Lokalny Punkt Wsparcia dla Osób Pokrzywdzonych Przepiępstwem prowadzony przez Ośrodek Wsparcia Osób Dotkniętych Przepiępstwem „Lepsze Jutro” w Górze przy ul. Podwale 49. W okresie pandemii czynna była infolinia dla osób zainteresowanych (*dowód: akta kontroli str. 18, 106*).

W okresie objętym kontrolą Gmina Góra nie świadczyła usług opiekuńczych i specjalistycznych w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, z powodu braku zgłoszeń i potrzeb w tym zakresie (*dowód: akta kontroli str. 18*).

W ramach pracy z rodziną Ośrodek zainicjował działanie dwóch grup wsparcia. Pierwsza to grupa wsparcia działająca we wsi Bronów, druga to grupa wsparcia, do której zaproszenie otrzymały osoby z rodzin objętych asystenturą. Z powodu pandemii, spotkania w grupach wsparcia zostały zawieszane do odwołania (*dowód: akta kontroli str. 18 – 19*).

W okresie objętym kontrolą w Ośrodku zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny. Praca asystenta nie była łączona z obowiązkami pracownika socjalnego na terenie gminy Góra, jak również asystenci nie prowadzili postępowań administracyjnych z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę, co zgodne jest z art. 17 ust. 2 – 4 ustawy. W okresie od dnia 1 lutego 2020 r. do dnia kontroli wsparciem i pomocą asystenta objętych było 30 rodzin. Najczęściej występującymi problemami w badanych rodzinach była niewydolność wychowawcza, zaniedbania opiekuńcze oraz uzależnienie od alkoholu.

Na podstawie losowo wybranych akt zawierających dokumentację pracy asystenta z rodziną, dokonano oceny prawidłowości i zgodności realizowanych zadań z wymogami określonymi w ustawie i stwierdzono, co następuje:

- a) zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy, w każdym badanym przypadku pracownik socjalny Ośrodka sporządzał wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- b) zgodnie z art. 11 ust. 2 i 3 ustawy, pracownik socjalny niezwłocznie po sporządzeniu oceny sytuacji osoby lub rodziny występował do kierownika Ośrodka z wnioskiem o przydzielenie rodzinie asystenta;
- c) zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy, kierownik Ośrodka niezwłocznie wyrażał zgodę na piśmie na przydzielenie rodzinie asystenta;

- d) zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy, każda z badanych rodzin podpisała zgodę na podjęcie współpracy z asystentem rodziny na druku własnym Ośrodka;
- e) zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy, asystent winien dla każdej rodziny opracować i realizować „plan pracy z rodziną”. Poddane ocenie „plany pracy z rodziną” zawierały zakres działań z rodziną, terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty. Dodatkowo, w planach zostały określone cele główne i cele szczegółowe współpracy oraz dane teleadresowe rodziny lub osoby;
- f) zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, asystent winien dokonywać okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej niż co 6 miesięcy i przekazywać ją do akceptacji kierownika Ośrodka. We wszystkich badanych sprawach asystent terminowo dokonywał oceny sytuacji rodziny wskazując, które cele i działania zostały zrealizowane lub nie. Kierownik Ośrodka podpisem potwierdzał zapoznanie się z treścią okresowej oceny sytuacji rodziny sporządzanej przez asystenta.

Asystent rodziny co miesiąc wypełniał dokument pod nazwą „Karta pracy asystenta rodziny”, w którym odnotowywano datę, miejsce, godziny oraz podjęte działania z rodziną. Dla każdej rodziny sporządzana była również „Karta informacyjna dotycząca rodzin” zawierająca dane osobowe, adresowe rodziny oraz informacje o zamieszkaniu, sytuacji prawnej, miesięcznych wydatkach, zdrowiu i sytuacji szkolnej dzieci. Zbierane na bieżąco dane i informacje były podstawą sporządzania okresowej oceny sytuacji rodziny (*dowód: akta kontroli str. 68, 108 – 297*).

Na podstawie art. 29 i art. 31 ustawy, rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych może być objęta pomocą rodziny wspierającej, która przy współpracy asystenta rodziny, pomaga w opiece i wychowaniu dzieci lub prowadzeniu gospodarstwa domowego. Kierownik Ośrodka oświadczył, że w okresie objętym kontrolą, na terenie gminy Góra nie funkcjonowały rodziny wspierające ze względu na brak chętnych osób lub rodziny do pełnienia tego zadania. Na stronie internetowej i tablicy ogłoszeń Ośrodka zostało zamieszczone ogłoszenie o poszukiwaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny wspierającej wraz z opisem wymagań (*dowód: akta kontroli str. 69*).

W związku z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy, kierownik w Ankiecie z działalności Ośrodka w okresie objętym kontrolą oświadczył, że Gmina Góra nie prowadzi placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie zleciła również realizacji tego zadania na podstawie art. 190 ustawy, ani burmistrz nie wydał żadnemu podmiotowi zezwolenia na prowadzenie takiej placówki. Kierownik Ośrodka oświadczył, że Gmina Góra realizowała potrzeby w sferze opiekuńczo – wychowawczej poprzez prowadzenie świetlicy terapeutycznej „Tęcza” w Górze przy ul. Sportowej 1.

Ponadto, w miejscowości Ślubów funkcjonowała świetlica wiejska, gdzie prowadzone były zajęcia tematyczne dla dzieci, a w miejscowości Kłoda Górowska działała świetlica wiejska prowadzona przez Parafię Rzymsko – Katolicką. W ocenie kierownika Ośrodka, Gmina dysponuje bogatą infrastrukturą sportową i rekreacyjną, a Dom Kultury i Biblioteka Miejska w Górze szeroką ofertą kulturalno – oświatową dla dzieci i dorosłych. Z powodu pandemii działalność ww. jednostek została znacząco ograniczona.

O braku realizacji przez Gminę Góra zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci, organ kontroli powiadomi burmistrza odrębnym pismem (*dowód: akta kontroli str. 20*).

Zgodnie z art. 176 pkt 5 i art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości 10%, 30% lub 50% wydatków na opiekę i wychowanie w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka lub średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Na dzień kontroli 85 dzieci pochodzących z gminy Góra umieszczonych było w pieczy zastępczej, w tym 76 dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej i 9 dzieci w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. Na podstawie losowo wybranych not księgowych o numerach: 82/2020, 97/2020, 256/2020, 269/2020, 497/2020 i 510/2020 wystawionych przez Powiat Górowski i obciążających Gminę Góra za pośrednictwem Ośrodka odpłatnością za wydatki poniesione na dzieci umieszczone w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej, potwierdzono realizację obowiązku wynikającego z przepisów ustawy (*dowód: akta kontroli str. 88 – 99*).

Art. 179 ust. 1 ustawy nakłada na wójta obowiązek złożenia radzie gminy sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją tych zadań, w terminie do dnia 31 marca każdego roku. W praktyce kierownik jednostki organizacyjnej gminy realizującej zadania z zakresu wspierania rodziny jest odpowiedzialny za przygotowanie projektu sprawozdania. Kierownik Ośrodka złożył do akt kontroli kopię dokumentu z dnia 9 lutego 2021 r. potwierdzającego przekazanie Radzie Miejskiej Góry sprawozdania z działalności Ośrodka za rok 2020 w zakresie wspierania rodziny i potrzeb w tym obszarze oraz realizacji zadań wynikających z Programu Wspierania Rodziny Gminy Góra na lata 2019 – 2021 (*dowód: akta kontroli str. 70 – 87*).

W okresie objętym kontrolą, zadania z zakresu wspierania rodziny wykonywało w Ośrodku 14 pracowników, w tym 12 pracowników socjalnych i 2 asystentów rodziny. Na podstawie złożonego przez kierownika Ośrodka do akt kontroli wykazu kwalifikacji zawodowych wyżej wymienionych pracowników, stwierdza się zgodność ich zatrudnienia

z wymogami kwalifikacyjnymi określonymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz, w odniesieniu do pracowników socjalnych, w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) (dowód: akta kontroli str. 100 – 105).

W zakresie realizacji obowiązku gminy wynikającego z art. 176 pkt. 2 i pkt 4 lit. b ustawy o konieczności tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, kierownik Ośrodka oświadczył, że asystenci rodziny na bieżąco i w miarę możliwości uczestniczyli w szkoleniach organizowanych m.in. przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu (dowód: akta kontroli str. 21).

W okresie objętym kontrolą Ośrodek, w ramach zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej, realizował następujące programy rządowe: „Rodzina 500+” (39098 świadczeń), „Dobry Start 300+” (2300 świadczeń), „Posiłek w szkole i w domu” (19677 świadczeń), „Karta Dużej Rodziny” (wydano 1399 kart) oraz „Program asystent rodziny na rok 2020” i „Za życiem” (2 świadczenia) (dowód: akta kontroli str. 21).

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Górze w zakresie organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami, nie stwierdzono nieprawidłowości leżących po stronie jednostki.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.).

.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

.....
(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zajączko
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej
(kierownik komórki do spraw kontroli)

